

სახელმწიფო დახმარების რეგულირების თავისებურებანი საქართველოში

სოლომონ მენაბდიშვილი

სამართლის დოქტორი
კონკურენციის სამართლისა და მოხმარებელთა
დაცვის ცენტრის დირექტორი,
თბილისის ღია სასწავლო უნივერსიტეტის
მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი,
ბიზნესისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტისა და
კავკასიის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
smenabdishvili@gmail.com

1. შესავალი

კონკურენციის სამართლით დასარეგულირებელ საკითხებს შორის სახელმწიფო დახმარებაც შედის. თუმცა, ამ დარგის ბევრი სპეციალისტის აზრით, სახელმწიფო დახმარებები აკრძალული უნდა იყოს, რადგან სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, რომელიც გადამხდელების მიერ ივსება, არ უნდა ფინანსირდებოდეს ეკონომიკური აგენტები.

სახელმწიფო დახმარება შეიძლება სხვადასხვა ფორმით განხორციელდეს. ეს შეიძლება იყოს გადასახადებისაგან განთავისუფლება, შემცირება ან გადავადება; ვალის ჩამოწერა; რესტრუქტურისაგან; დაბალპროცენტიანი სესხის მიცემა; საოპერაციო აქტივების გადაცემა სააბზრო ღირებულებაზე დაბალ ფასად ან მისი ჩუქება; ფულადი დახმარების გაწევა; მოგების მიღების გარანტია; სხვადასხვა სახის შეღავათი და სხვა.

სახელმწიფო დახმარებას შეუძლია კონკურენციის კუთხით პრობლემები შექმნას გარკვეულ შემთხვევებში. კერძოდ, თუ მაგალითად, რომელიმე ეკონომიკური აგენტი მიიღებს უფრო შეღავათიან კრედიტს სახელმწიფოსაგან ვიდრე მისი კონკურენტები, რომლებსაც საკრედიტო ინსტიტუტებისაგან ალებული აქვთ სესხი შედარებით მაღალ პროცენტში, ამ შემთხვევაში სახელმწიფო დახმარების მიმღები ეკონომიკური აგენტი კონკურენტულად უფრო ხელსაყრელ პირობებში აღმოჩნდება ვიდრე მისი კონკურენტები. მას კონკურენტებისაგან განსხვავებით უფრო დაბალი პროცენტის გადახდა მოუწევს, რის შედეგადაც მისი წარმოების ხარჯები შედარებით მცირე იქნება. იგივე შედეგების მომტანი შეიძლება იყოს სახელმწიფოსაგან მიღებული სხვა ფორმის დახმარება.

2014 წელს საქართველოსა და ევროკავშირის შორის დადებული ასოცირების შესახებ შეთანხმებით, საქართველომ გარკვეული ვალდებულებები იკისირა სახელმწიფო დახმარების რეგულირების კუთხით. მოცემული სტატიის მიზანს სწორედ ამ ვალდებულებების შესრულების შესწავლა წარმოადგენს. შესაბამისად, სტატიაში საუბარი იქნება კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზებზე ასოცირების შესახებ შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებებიდან გამომდინარე და მათი გამოსწორების გზებზე.

2. სახელმწიფო დახმარების არსი

ევროკავშირში სახელმწიფო დახმარება განსაზღვრულია როგორც ნებისმიერი სახის უპირატესობა, რომელიც ეკონომიკურ აგენტებს გადაეცემათ შერჩევითობის საფუძველზე სახელმწიფო ორგანოების მიერ. ზოგადად, ის სუბსიდიები, რომლებიც ფიზიკურ პირებს მიცემათ ან საერთო ღონისძიებები, რომლებიც ყველა საწარმოსთვის არის ხელმისაწვდომი, სახელმწიფო დახმარებას არ წარმოადგენს.

ევროკავშირში სახელმწიფო დახმარებას შემდეგი ნიშნები ახასიათებს:

- 1) სახელმწიფოს მხრიდან ან სახელმწიფო რესურსების მეშვეობით ადგილი უნდა ჰქონდეს ჩარევას, რაც შეიძლება სხვადასხვა ფორმით გამოიხატოს. მაგალითად, გრანტები, სესხის პროცენტისაგან ან საგადასახადო ვალდებულებისაგან განთავისუფლება, გარანტიის მიცემა, სახელმწიფოს მხრიდან კომპანიის ან მისი ნაწილის ფლობა, ან საქონლისა და მომსახურების შეღავათიანი პირობებით მიწოდება;
- 2) სახელმწიფოს მხრიდან ინტერვენცია სახელმწიფო დახმარების მიმღებს უპირატესობას აძლევს შერჩევითობის საფუძველზე, მაგალითად რომელიმე კომპანიას ან მრეწველობის დარგს ან იმ კომპანიებს, რომლებიც განსაზღვრულ რეგიონში მდებარეობენ;
- 3) კონკურენცია უკვე დამახინჯებულია ან შეიძლება დამახინჯდეს;
- 4) სახელმწიფოს ჩარევა სავარაუდოდ გავლენას იქონიებს წევრი სახელმწიფოების ვაჭრობაზე.

მიუხედავად იმისა, რომ ზოგადად სახელმწიფო დახმარება აკრძალულია, ზოგიერთ სიტუაციაში სახელმწიფოს მხრიდან ჩარევა საჭიროა ეკონომიკის კარგად ფუნქციონირებისათვის. შესაბამისად, ევროკავშირში, გარკვეულ შემთხვევებში, ევროკავშირის პოლიტიკის მიზნებიდან გამომდინარე სახელმწიფო დახმარება შეიძლება დაშვებული იყოს.

3. სახელმწიფო დახმარების მიზანი

სახელმწიფო დახმარების მიზანი არის ქვეყნის ეკონომიკის სრულფასოვანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა. სახელმწიფოს მხრიდან რომელიმე სექტორის ან ეკონომიკური აგენტის დახმარება არ უნდა იწვევდეს კონკურენციის მნიშვნელოვან შეფერხებას. სახელმწიფო დახმარება გაიცემა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, რომელიც ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ შეტანილი გადასახადებისაგან ივსება. შესაბამისად, არც იურიდიულ პირებს არ მოეწონებათ მათ მიერ გადახდილი ფულით კონკურენტებს თუ დააფინანსებენ და არც ფიზიკურ პირებს არ მოეწონებათ, როდესაც მათ მიერ გადახდილი გადასახადებიდან დაფინანსდება სახელმწიფოსათვის უმნიშვნელო საკითხები. სახელმწიფოს მიერ გარკვეული ფინანსური დახმარება სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საკითხებზე გამართლებულია. ასეთ საკითხებად, როგორც წესი, ითვლება სკოლების, სავადმყოფოების, საბავშვო ბაღების მშენებლობა. მშენებლობების გარდა ასევე მნიშვნელოვან სახელმწიფო საკითხად უნდა ჩაითვალოს მაგალითად საყოველთაო დაზღვევის პროგრამა, რომელიც მოქალაქეების დაზღვევას უზრუნველყოფს. გარდა ამისა, ასეთ საკითხად შეიძლება ჩაითვალოს დედაქალაქიდან მოშორებით მცირე რაოდენობის დასახლებული პუნქტების გაზით, წყლით, სატელეფონო ან მათთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის პროდუტებით/მომსახურებით უზრუნველყოფა.

მნიშვნელოვანია სახელმწიფო დახმარების ცნების სწორი დეფინიციის განსაზღვრა საკანონმდებლო დონეზე. ევროკავშირში არსებობს „კარგი სახელმწიფო დახმარების (good aid)“ ცნება, რომელიც მოცემულია ევროკომისიის მიერ 2012 წელს შემუშავებულ სახელმწიფო დახმარების მოდერნიზაციის კომუნიკეში.¹ აღნიშნული დოკუმენტის მე-12 პარაგრაფის მიხედვით, „კარგი სახელმწიფო დახმარება“ გარკვეულ მოთხოვნებს უნდა აკმაყოფილებდეს. სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ღონისძიება რომ ჩაითვალოს კარგ სახელმწიფო დახმარებად ის უნდა:

-) იყოს კარგად დაგეგმილი;
-) ითვალისწინებდეს იმ იდენტიფიცირებული საბაზრო ჩავარდნების აღმოფხვრას, რომელიც ერთიანი ეკონომიკური ინტერესის სფეროში შედის;
- და
-) იყოს ნაკლებად კონკურენციის დამახინჯების ეფექტის მქონე.

იგივე დებულება ამბობს, რომ სახელმწიფო დახმარებამ უნდა უზრუნველყოს ინოვაციის, მწვანე ტექნოლოგიის, ადამიანური კაპიტალის განვითარების ხელშეწყობა, მან ასევე თავიდან უნდა აიცილოს გარემოსთვის ზიანის მიყენება და საბოლოოდ უზრუნველყოს ევროკავშირის განვითარება, დასაქმებისა და ევროკავშირის კონკურენტუნარიანობის ზრდა. ევროკავშირში თვლიან, რომ სახელმწიფო დახმარება ყველაზე კარგად მაშინ უზრუნველყოფს განვითარებას,

¹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (EU State Aid Modernisation (SAM)), <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52012DC0209>> [05.09.2018].

როდესაც ის ითვალისწინებს საბაზრო ჩავარდნის აღმოფხვრას და, შესაბამისად, ავსებს და არ ცვლის პირების მიერ გაწეულ ხარჯებს. სახელმწიფო დახმარება მხოლოდ მაშინ იქნება ეფექტური სასურველი საჯარო პოლიტიკის მიზნის მიღწევაში, როდესაც მას აქვს მასტიმულირებელი ეფექტი, ე.ი. ის ხელს უწყობს სახელმწიფო დახმარების მიმღებს განახორციელოს ის ქმედება, რომელსაც არ განახორციელებდა დახმარების გარეშე. სახელმწიფო დახმარებას ყველაზე დადებითი შედეგი აქვს მხოლოდ მაშინ, როდესაც სახელმწიფო ღონისძიება დაგეგმილია ისე, რომ ის არ იწვევს კონკურენციის დამახინჯებას და შიდა ბაზრის კონკურენტუნარიანობას და ღიაობას ინარჩუნებს. შესაბამისად, სახელმწიფო დახმარების კონტროლი გადაწყვეტია იმისათვის, რომ იმ საჯარო ხარჯების ეფექტურობა და ქმედითობა იქნეს უზრუნველყოფილი, რომელიც სახელმწიფო დახმარების ფორმით ხორციელდება. ამ კონტროლს აქვს შიდა ბაზრის მეტი ზრდის მასტიმულირებელი საყოველთაო მიზანი, რომლის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს კონკურენციის განვითარება. ის სახელმწიფო დახმარება, რომლის სამიზნე არ არის ბაზრის ჩავარდნა და არ აქვს მასტიმულირებელი ეფექტი, წარმოადგენს არამართო სახელმწიფო რესურსების უსარგებლო ხარჯვას, არამედ ის ასევე აფერხებს შიდა ბაზრის განვითარებას, რადგან მას შედეგად მოჰყვება კონკურენტული პირობების გაუარესება.

4. სახელმწიფო დახმარება ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე

2014 წელს ევროკავშირსა და საქართველოს შორის გაფორმებული ასოცირების შესახებ შეთანხმება სხვა საკითხებთან ერთად მოიცავს ასევე სახელმწიფო დახმარების საკითხსაც. აღნიშნული შეთანხმების 206-ე მუხლის პირველი პუნქტი² ამბობს, რომ „სუბსიდია, წარმოადგენს ისეთ ღონისძიებას, რომელიც აკმაყოფილებს სუბსიდიებისა და საკომპენსაციო ზომების შესახებ შეთანხმების³ პირველ მუხლს, მიუხედავად იმისა, ის გაცემულია საქონლის საწარმოებლად თუ მომსახურების მიწოდებისათვის, და რომელიც *კონკრეტულია/სპეციფიკურია* აღნიშნული შეთანხმების მე-2 მუხლის მნიშვნელობიდან გამომდინარე“.

შეთანხმების პირველი მუხლის შესაბამისად, სუბსიდიას ადგილი აქვს მაშინ, როდესაც მთავრობის ან რომელიმე საჯარო დაწესებულების (შემდეგში მითებულია

² ასოცირების შესახებ შეთანხმების სრული ტექსტი ხელმისაწვდომია <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_agreement.pdf> [20.09.18].

³ აღნიშნული შეთანხმება მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის (World Trade Organization) ეგიდით გაფორმდა. 1996 წელს საქართველომ გაწევრიანების თხოვნით მიმართა ამ ორგანიზაციას, გაერთიანების ოქმს კი საქართველოს მხრიდან ხელი 1999 წლის 6 ოქტომბერს მოეწერა, ხოლო საქართველოს პარლამენტის მიერ ამ აქტის რატიფიკაციის შემდეგ 2000 წლის 14 ივნისიდან საქართველო მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის სრულფასოვანი 137-ე წევრი გახდა. შეთანხმების ტექსტი ხელმისაწვდომია <https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm.pdf> [12.08.2018].

როგორც „მთავრობა“) მხრიდან წევრი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე ხდება ფინანსური დახმარება. ასეთ დახმარებას ჩვეულებრივ წარმოადგენს შემდეგი პრაქტიკა:

1. მთავრობის მიერ ფონდების პირდაპირი ტრანსფერი (მაგალითად, გრანტების, სესხების და საინვესტიციო კაპიტალის გადაცემა), ფონდებისა და პასუხისმგებლობის პოტენციური პირდაპირი ტრანსფერი (მაგალითად, სესხის გარანტია);
2. კომპანიების მხრიდან ბიუჯეტში შესატან გადასახადზე მთავრობა უარს აცხადებს (მაგალითად, ისეთი ფინანსური სტიმული, როგორცაა საგადასახადო შეღავათები);
3. მთავრობა აწარმოებს/უზრუნველყოფს ისეთ საქონელს ან მომსახურებას, რომელიც არ განეკუთვნება საერთო ინფრასტრუქტურას ან შეისყიდის საქონელს;
4. მთავრობა აფინანსებს ან ნდობას უცხადებს ან მიმართავს კერძო პირს განახორციელოს პირველ, მეორე ან მესამე ქვეპუნქტებში მოცემული ერთი ან რამდენიმე ტიპის ფუნქცია, რაც ჩვეულებრივ მთავრობის ფუნქციას წარმოადგენს და ეს პრაქტიკა გარკვეული სახით განსხვავდება იმ პრაქტისაგან, რომელსაც მთავრობა ჩვეულებრივ ახორციელებს.

რაც შეეხება სახელმწიფო დახმარების კონკრეტულობის/სპეციფიკურობის საკითხს, ეს განმარტებულია სუბსიდიებისა და საკომპენსაციო ზომების შესახებ შეთანხმების მეორე მუხლით. აღნიშნული დებულების მიხედვით, იმისთვის რომ დავადგინოთ სუბსიდია კონკრეტულია/სპეციფიკურია საწარმოსათვის ან ინდუსტრიისათვის ან საწარმოების ან ინდუსტრიების ჯგუფისათვის, შემდეგი გარემოებები უნდა იქნეს მხედველობაში მიღებული:

1. თუ გრანტის გამცემი ორგანო ან კანონმდებლობა, რომლის საფუძველზეც შესაბამისი ორგანო მოქმედებს, ნათლად უზღუდავს გარკვეულ საწარმოებს სუბსიდიებზე წვდომას, ასეთი სუბსიდია წარმოადგენს სპეციფიურს, კონკრეტულს;
2. თუ გრანტის გამცემი ორგანო ან კანონმდებლობა, რომლის საფუძველზეც შესაბამისი ორგანო მოქმედებს, ადგენს ობიექტურ კრიტერიუმებს ან პირობებს, რომელიც განსაზღვრავს სუბსიდიის ხელმისაწვდომობას და ოდენობას, სპეციფიკურობა არ იარსებებს, იმის გათვალისწინებით, რომ ავტომატურად ყველას შეუძლია ამ კრიტერიუმების დაკმაყოფილება და ეს კრიტერიუმები და პირობები მკაცრად დაცულია. ისინი ნათლად უნდა იყოს მოცემული კანონში, რეგულაციაში ან სხვა ოფიციალურ დოკუმენტებში, რაც მისი შემოწმების საშუალებას იძლევა;
3. გარდა პირველ და მეორე პუნქტებში ჩამოთვლილი გარემოებებისა, შეიძლება არსებობდეს სხვა ფაქტორებიც, რომელთა არსებობის შემთხვევაში სუბსიდია რეალურად სპეციფიური იყოს. ამ შემთხვევაში შეიძლება ასეთი გარემოებებიც იქნეს მხედველობაში მიღებული. ასეთი ფაქტორები არის: სუბსიდიების პროგრამის გამოყენება შეზღუდული რაოდენობის განსაზღვრული საწარმოების მიერ; განსაზღვრული საწარმოების მიერ უპირატესი გამოყენება; არაპროპორციულად

დიდი ოდენობის სუბსიდიების გარკვეულ საწარმოებისათვის მიცემა; და ის ხერხი, რომლის მეშვეობითაც იქნა გრანტის გამცემის დისკრეცია გამოყენებული სუბსიდიის მიცემაზე გადაწყვეტილების მიღებისას. ამ პუნქტის გამოყენებისას, მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული გრანტის გამცემი ორგანოს იურისდიქციაში არსებული ეკონომიკური აქტივობის დივერსიფიკაციის მოცულობა, ასევე იმ დროის ხანგრძლივობა, რომელშიც სუბსიდიის პროგრამა მოქმედებს.

4. სუბსიდია, რომელზეც მხოლოდ იმ გარკვეულ საწარმოებს მიუწვდებათ ხელი, რომლებიც გრანტის გამცემი ორგანოს იურისდიქციაში განსაზღვრულ გეოგრაფიულ რეგიონში მდებარეობენ, სპეციფიკურია;

5. ზოგადად გამოსაყენებელი საგადასახადო განაკვეთების დადგენა ან შეცვლა მთავრობის/მმართველობის რომელიმე დონის მიერ, რომელსაც ამის უფლებამოსილება აქვს, ვერ ჩაითვლება სპეციფიურ სუბსიდიად აღნიშნული შეთახმების მიზნებიდან გამომდინარე.

აღნიშნულ პირობებს თუ გადავხედავთ, ნათლად ჩანს, რომ სახელმწიფო დახმარება მხოლოდ მაშინ წარმოადგენს პრობლემას, როდესაც ის შერჩევითობის პრინციპით გადაეცემათ ეკონომიკური აგენტებს. თუ ის ზოგადად ყველა კომპანიისთვის არის ხელმისაწვდომი და რეალურად ყველა კომპანიას შეუძლია მისით სარგებლობა, მაშინ ასეთი სახელმწიფო ღონისძიება, როგორც წესი, არ წარმოადგენს კონკურენციის მხრივ რაიმე პრობლემას.

აღსანიშნავია ასავე ასოცირების შესახებ შეთანხმების 206-ე მუხლის მეორე პუნქტი, რომლის მიხედვითაც საქართველომ იკისრა ვალდებულება ნებისმიერი სახელმწიფო დახმარების გაცემისას უზრუნველყოფოს მათი გამჭვირვალობა.

5. ევროკავშირში სახელმწიფო დახმარების რეგულირების სამართლებრივი საფუძვლები

ევროკავშირში სახელმწიფო დახმარების რეგულირების ძირითად საფუძველს წარმოადგენს ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ შეთანხმების 107-ე მუხლი, რომლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, „რაიმე სახის დახმარება, რომელიც წევრი სახელმწიფოს მიერ ან სახელმწიფო რესურსით გაიცა რაიმე ფორმით და იგი ამახინჯებს ან საფრთხეს ქმნის კონკურენციის დამახინჯების, განსაზღვრული ეკონომიკური აგენტების ან განსაზღვრული საქონლის წარმოების მხარდაჭერით, თუ მას წევრ სახელმწიფოებს შორის ვაჭრობაზე გავლენა შეუძლია მოახდინოს, შიდა ბაზართან შეუსაბამოა, გარდა იმ გამონაკლისი შემთხვევებისა, რომელიც გათვალისწინებულია ევროკავშირის შეთანხმებებით“.

ამავე მუხლის მეორე პუნქტის შესაბამისად, შიდა ბაზართან შესაბამისობაშია შემდეგი სახის დახმარება:

ა. სოციალური ხასიათის, რომელიც მიეცემა ინდივიდუალურ მომხმარებელს, იმის გათვალისწინებით რომ ეს დახმარება დისკრიმინაციულად არ გაიცემა შესაბამისი პროდუქტის წარმოშობის გათვალისწინებით;

ბ. ბუნებრივი კატასტროფების ან გამონაკლისი შემთხვევების შედეგად გამოწვეული ზიანის აღმოსაფხვრელად;

გ. გერმანიის ფედერალური რესპუბლიკის განსაზღვრული რეგიონების ეკონომიკისათვის, რაც ითვალისწინებს გერმანიის გაყოფის შედეგად გამოწვეული ეკონომიკური ზიანის კომპენსირებას. ლისაბონის შეთანხმების ძალაში შესვლიდან ხუთი წლის გასვლის შემდეგ ევროკომისიას შეუძლია შეცვალოს ეს პუნქტი.

107-ე მუხლის მესამე პუნქტის მიხედვით შიდა ბაზართან თავსებადი შეიძლება იყოს შემდეგი სახის დახმარება:

ა. იმ რეგიონების ეკონომიკური განვითარების ხელშესაწყობად, სადაც ცხოვრების დონე ნორმირებულზე დაბალია ან იმ რეგიონებისათვის, რომლებიც მითებულია შეთანხმების 349-ე მუხლში მათი სტრუქტურული, ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობის გათვალისწინებით;

ბ. ერთიანი ევროპული ინტერესის მნიშვნელოვანი პროექტის განხორციელების ხელშეწყობას ან წევრი სახელმწიფოს ეკონომიკაში სერიოზული პრობლემების აღმოფხვრას;

გ. განსაზღვრული ეკონომიკური აქტივობების ან განსაზღვრული ეკონომიკური რეგიონების განვითარების ხელშეწყობას, თუ ასეთი დახმარება უარყოფითად არ იმოქმედებს სავაჭრო პირობებზე საერთო ინტერესის საწინააღმდეგოდ;

დ. კულტურისა და მემკვიდრეობის კონსერვაციის ხელშეწყობა, იმ შემთხვევაში თუ ასეთი დახმარება გავლენას არ ახდენს ევროკავშირში სავაჭრო პირობებზე და კონკურენციაზე საერთო ინტერესის საწინააღმდეგოდ;

ე. სხვა კატეგორიის დახმარებები, რომლებიც ევროსაბჭომ შეიძლება დაადგინოს თავისი გადაწყვეტილებით ევროკომისიის წინანდადების საფუძველზე.

6. საქართველოში სახელმწიფო დახმარების რეგულირების სამართლებრივი საფუძვლები

საქართველოში სახელმწიფო დახმარების საკითხს არეგულირებს „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 12-15 მუხლები და საქართველოს მთავრობის მიერ 2014 წლის 1 სექტემბერს დამტკიცებული #529 დადგენილება „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის შესახებ“.

კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, ეკონომიკური აგენტებისათვის ან კონკრეტული სახის საქმიანობისათვის სახელმწიფო დახმარების გაცემა ნებისმიერი ფორმით, რომელიც აფერხებს კონკურენციას ან ქმნის მისი შეფერხების საშიშროებას, გარდა ამავე მუხლის მეორე პუნქტით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა, აკრძალულია.

მეორე პარაგრაფის მიხედვით კონკურენციის ორგანოსთან შეთანხმებას არ საჭიროებს ის სახელმწიფო დახმარებები, რომლებიც:

ა. გაიცემა ინდივიდუალური მომხმარებლისათვის სოციალური დახმარების სახით, იმ პირობით, რომ დახმარება არ გამოიწვევს შესაბამისი საქონლის/მომსახურების მწარმოებლის დისკრიმინაციას;

ბ. მიზნად ისახავს სტიქიური მოვლენის ან ფორსმაჟორული გარემოებების შედეგების აღმოფხვრას;

გ. მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი ღონისძიებების განხორციელებას;

დ. მიზნად ისახავს საქართველოს საკანონმდებლო აქტით ან საქართველოს საერთაშორისო შეთანხმებით გათვალისწინებული უფლების განხორციელებას ან მოვალეობის შესრულებას;

ე. გაიცემა ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების სახით, უმნიშვნელო ოდენობით. ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობა განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით;

ვ. მიზნად ისახავს მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტის განხორციელებას, თუ ამის თაობაზე საქართველოს მთავრობას მიღებული აქვს გადაწყვეტილება.

კანონის მე-12 მუხლის მესამე პუნქტის მიხედვით, სააგენტოსთან შეთანხმებით შეიძლება დაშვებულ იქნეს სახელმწიფო დახმარება, რომელიც მნიშვნელოვნად არ ზღუდავს კონკურენციას ან არ ქმნის მისი მნიშვნელოვნად შეზღუდვის საშიშროებას და რომელიც გაიცემა:

ა. გარკვეული რეგიონების ეკონომიკური განვითარებისათვის;

ბ. კულტურისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების ხელშეწყობა.

შესაბამისად, მხოლოდ ბოლო ორი სახის სახელმწიფო დახმარების საკითხი საჭიროებს კანონიდან გამომდინარე სააგენტოსთან შეთანხმებას. ამ ორი სახის სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგად წესს შეიმუშავენ და ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა, ხოლო სახელმწიფო დახმარების გაცემის პროცედურას შეიმუშავენ სახელმწიფო ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმართვებლობის ორგანოები და შესათანხმებლად წარუდგენენ კონკურენციის სააგენტოს. სახელმწიფო დახმარების

პროცედურით განისაზღვრება სახელმწიფო დახმარების გაცემის მიზნები, სახელმწიფო დახმარების ფორმები და მიმღები სუბიექტები (კანონის მე-13 მუხლის პირველი და მეორე პუნქტები).

სახელმწიფო დახმარების გამცემს, კანონის მე-13 მუხლის მესამე პუნქტის შესაბამისად, ევალება კონკურენციის სააგენტოს წარუდგინოს განცხადება, რომელიც გასაცემი სახელმწიფო დახმარების შესახებ შემდეგ ინფორმაციას უნდა ითვალისწინდებს: გაცემის მიზანი, ფორმა და მიმღების თანხმობა. გარდა ამისა, სახელმწიფო დახმარების გამცემი ვალდებულია დაასაბუთოს, რომ მის მიერ გასაცემი სახელმწიფო დახმარება მნიშვნელოვნად არ ზღუდავს კონკურენციას.

კანონის მე-14 მუხლის შესაბამისად, კონკურენციის სააგენტო შემოსული ინფორმაციის საფუძველზე ადგენს გასაცემი სახელმწიფო დახმარების „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის დებულებებთან შესაბამისობას და არაუგვიანეს 14 სამუშაო დღისა გასცემს სამართლებრივ დასკვნას, თუ შეტყობინებული დახმარება არ შეესაბამება აღნიშნული კანონის დებულებებს. კანონი ასევე ითვალისწინებს აღნიშნული ვადის ცალკეულ შემთხვევებში 2 თვემდე გაგრძელებას. სააგენტოს უფლება აქვს, თუ გასაცემი სახელმწიფო დახმარება კანონის დებულებებთან წინააღმდეგობაში მოდის, სახელმწიფო დახმარების გამცემს მოსთხოვოს დამატებითი დასაბუთება ან/და შეიმუშაოს შესაბამისი რეკომენდაცია. თავის მხრივ, სააგენტო შეიმუშავებულ დასკვნასა და რეკომენდაციას წარუდგენს საქართველოს მთავრობასა და სახელმწიფო დახმარების გამცემს. სამწუხაროდ, აღნიშნული მუხლის მესამე პუნქტით, მთავრობას წარდგენილი დოკუმენტების მხედველობაში მიღებით არ ევალება გადაწყვეტილების მიღება.

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლი ითვალისწინებს გაცემული სახელმწიფო დახმარების სასამართლოში გასაჩივრებას იმ პირის მიერ ვისაც უშუალოდ მიადგა ზიანი, იმ შემთხვევაში თუ გაცემული სახელმწიფო დახმარება მნიშვნელოვნად ზღუდავს შესაბამის ბაზარზე კონკურენციას ან/და დარღვეულია კონკურენციის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობა სახელმწიფო დახმარების გაცემის პროცედურასთან დაკავშირებით.

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მეორე პუნქტის, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტისა და 34-ე მუხლის მე-6 პუნქტის თანახმად საქართველოს მთავრობამ 2014 წლის 1 სექტემბერს დაამტკიცა #529 დადგენილება „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის შესახებ“.

აღნიშნული წესის პირველი მუხლის მეორე პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, წესის მიზანია უზრუნველყოს სახელმწიფო დახმარების გაცემის პროცედურის არადისკრიმინაციულობა და გამჭვირვალობა. მესამე მუხლის მესამე პუნქტი კიდევ ერთხელ ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სახელმწიფო დახმარების გაცემისას დაცული

უნდა იყოს არადისკრიმინაციულობისა და გამჭვირვალობის პრინციპები. თუმცა, სამწუხაროდ გამჭვირვალობა და არადისკრიმინაციულობა „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მესამე პუნქტში ჩამოთვლილ ორი სახის სახელმწიფო დახმარებაზე ვრცელდება „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის“ საფუძველზე.

წესის მესამე მუხლის პირველი პუნქტი შეიცავს სახელმწიფო დახმარების ფორმების არა ამომწურავ ჩამონათვალს. ესენია: გადასახადებისაგან განთავისუფლება, მათი შემცირება ან გადავადება; ვალის ჩამოწერა, რესტრუქტურირზაცია; სესხის ხელსაყრელი პირობებით გაცემა; საოპერაცია აქტივების გადაცემა; ფულადი დახმარების გაწევა; მოგების მიღების გარანტია; შეღავათები და სხვა.

კანონისა და წესის შესაბამისად, სახელმწიფო დახმარების გამცემა წინასწარ უნდა აცნობოს განცხადებით კონკურენციის სააგენტოს გასაცემი დახმარების შესახებ კანონის შესაბამის დებულებებთან თავსებადობის დადგენის მიზნით. განცხადება უნდა შეიცავდეს შემდეგ საკითხებზე ინფორმაციას: სახელმწიფო დახმარების გამცემის დასახელებას; სახელმწიფო დახმარების გაცემის მიზანს, მისი აუცილებლობისა და ბაზარზე შესაძლო შედეგების შესახებ ინფორმაციას; სახელმწიფო დახმარების ფორმას; დახმარების მიმღებ სუბიექტებს; სახელმწიფო დახმარების მოცულობას; სახელმწიფო დახმარების გაცემის პირობებსა და პროცედურას; სახელმწიფო დახმარების გაცემის პერიოდულობას; მიმღებ სუბიექტებს შორის განაწილების მექანიზმი; დასაბუთებას, რომ გასაცემი სახელმწიფო დახმარება მნიშვნელოვნად არ ზღუდავს შესაბამის ბაზარზე კონკურენციას. ამასთან, თუ რომელიმე აღნიშნული პირობის ცვლილება მოხდა, სახელმწიფო დახმარების გამცემი ვალდებულია სააგენტოს აცნობოს ამის შესახებ.

რაც შეეხება ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობას, წესის მე-7 მუხლის შესაბამისად, ზოგადი წესის შესაბამისად ერთ ეკონომიკურ აგენტზე ჯამურად ზედიზედ 3 ფისკალური წლის განმავლობაში სახელმწიფო დახმარება არ უნდა აღემატებოდეს 400.000 ლარს. თუმცა მოცემული მუხლი ადგენს ორ გამონაკლის სახმელეთო ტრანსპორტის ტვირთის გადაზიდვისა და სოფლის მეურნეობის სფეროებში, სადაც ერთ ეკონომიკურ აგენტს ჯამურად სახელმწიფო დახმარება არ უნდა გაეწიოს ზედიზედ სამი ფისკალური წლის განმავლობაში 200.000 ლარზე მეტი. ამასთან, ურთიერთდამოკიდებული პირები გინიხილებიან როგორც ერთი ეკონომიკური აგენტი.

7. სახელმწიფო დახმარების პრაქტიკის ანალიზი საქართველოში

საქართველოში სახელმწიფო დახმარებების გაცემის ფაქტი რამდენჯერმე დაფიქსირდა 2014 წლიდან 2018 წლის აგვისტომდე. აქედან ორი ოზურგეთის მუნიციპალიტეტში მოხდა. კერძოდ, კონკურენციის სააგენტოს თავმჯდომარის 2016 წლის 22 მარტის #37 ბრძანებით ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის 2016 წლების ბიუჯეტიდან ა(ა)იპ „ფერმერული მეურნეობის განვითარების ცენტრ“-სათვის სახელმწიფო დახმარების სახით გადასაცემი 170 ათასი ლარი „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის“ მოთხოვნებთან შესაბამისად იქნა ცნობილი.

კონკურენციის სააგენტოს თავმჯდომარის 2017 წლის 3 მაისის #04/108 ბრძანებით სახელმწიფო დახმარების სახით ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის 2017 წლის ბიუჯეტიდან ა(ა)იპ „ფერმერული მეურნეობის განვითარების ცენტრ“-სათვის სახელმწიფო დახმარების სახით გადასაცემი 90 ათასი ლარი „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის“ მოთხოვნებთან შესაბამისად იქნა ასევე ცნობილი.

სახელმწიფო დახმარების გაცემის მესამე შემთხვევა სს „საპარტნიორო ფონდი“-ს მიერ მოხდა. აღნიშნული კომპანია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საინვესტიციო ფონდს წარმოადგენს, რომელიც 2011 წელს დაარსდა. ის სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ყველაზე დიდი საწარმოა, რომელიც მუშაობს ტრანსპორტირების, ენერგეტიკის და ინფრასტრუქტურის სექტორში.

2015 წელს საპარტნიორო ფონდმა განაცხადა, რომ საქართველოს მთავრობა დაინტერესებულია ფარმაცევტული სექტორის განვითარებით და მან მისცა სახელმწიფო დახმარება ახლად ფუძნებულ ფარმაცევტულ კომპანიას, შპს „ჰუმანითი ჯორჯია“-ს იმისათვის, რომ განავითაროს კონკურენტული ბაზარი ფარმაცევტულ ბაზარზე და ხელმისაწვდომი გახადოს წამალი მომხმარებლებისათვის შედარებით იაფი მედიკამენტების შემოტანით. ძირითადად ეს პროექტი ე.წ. ჯენერიკების იმპორტს მოიცავდა. თუმცა, სამომავლოდ, მას საქართველოში ფარმაცევტული პროდუქციის წარმოებაც უნდა დაეწყო.

აღნიშნული სახელმწიფო დახმარების კონკურენციის კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით კონკურენციის სააგენტომ მოკვლევა დაიწყო კონკურენციის სამართლისა და მომხმარებელთა დაცვის ცენტრის 2016 წლის 6 აპრილის განცხადების საფუძველზე. სააგენტომ საკითხის გარკვევისათვის მიმართა როგორც საპარტნიორო ფონდს, ასევე საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციას. კონკურენციის ორგანოს 2016 წლის 21 ივნისის წერილში ნათქვამია, რომ სს „ჰუმანითი ჯორჯია“-სათვის სახელმწიფო დახმარების გაცემა მოხდა „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მეორე პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. მეორე პუნქტში ჩამოთვლილია ის სახელმწიფო დახმარებები,

რომლებიც არ საჭიროებენ სააგენტოსთან შეთანხმებას. „ვ“ ქვეპუნქტი ითვალისწინებს სახელმწიფო დახმარების გაცემას საქართველოს მთავრობის მიერ მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტების განხორციელებისათვის. სს „ჰუმანიტი ჯორჯია“-სათვის მიცემული დახმარებაში სახელმწიფო მნიშვნელობა მდგომარეობდა ჯენერიკების შემოტანაში, რაც მედიკამენტების ხელმისაწვდომობას გაზრდიდა.

საქართველოს მთავრობამ აღნიშნული პროექტის დაფინანსებაზე გადაწყვეტილება 2015 წლის 23 სექტემბრის #2036 განკარგულებით დაამტკიცა.⁴ აღნიშნული დოკუმენტის მესამე პუნქტი ამბობს, რომ „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27² მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, ამ განკარგულების დანართით გათვალისწინებული ინფორმაცია, სესხის ხელშეკრულება და ამ ხელშეკრულების განხორციელებასთან (გაფორმება, შესრულების კონტროლი და სხვა) დაკავშირებით მიღებული ინფორმაცია მიჩნეულ იქნეს კომერციულ საიდუმლოებად.“ შესაბამისად, აღნიშნული განკარგულების შინაარსი საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი არ არის და ჩვენთვის უცნობია რა პირობებით გაიცა სახელმწიფო დახმარება სს „ჰუმანიტი ჯორჯია“-ზე. ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27² მუხლი კომერციულ საიდუმლოებას ეხება. მისი პირველი ნაწილის შესაბამისად, კომერციულ საიდუმლოებას წარმოადგენს „ინფორმაცია კომერციული ფასეულობის მქონე გეგმის, ფორმულის, პროცესის, საშუალების თაობაზე ან ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია, რომელიც გამოიყენება საქონლის საწარმოებლად, მოსამზადებლად, გადასამუშავებლად ან მომსახურების გასაწევად, ან/და რომელიც წარმოადგენს სიახლეს ან ტექნიკური შემოქმედების მნიშვნელოვან შედეგს, აგრეთვე სხვა ინფორმაცია, რომელიც გამჟღავნებამ შესაძლოა ზიანი მიაყენოს პირის კონკურენტუნარიანობას“. სწორედ აღნიშნული დებულების საფუძველზე მოხდა მთავრობის აღნიშნული განკარგულების საზოგადოებისათვის დახურვა. თუმცა, საინტერესოა თუ რატომ არის კომერციული ფასეულობის მქონე და სს „ჰუმანიტი ჯორჯია“-ს კონკურენტუნარიანობისათვის ზიანის მიმყენებელი იმის ცოდნა საზოგადოებისათვის და მათ შორის მისი კონკურენტებისათვის, თუ რა პროცენტში აიღო და რა პირობებით სესხი ამ კომპანიამ სახელმწიფოსაგან.

მთავრობის განკარგულებით ასევე გასულ წელს დაფინანსდა ლოპოტაზე საპარტნიორო ფონდის მეშვეობით სასტუმროს მშენებლობა, რაც არსებული სასტუმროს გაფართოებას ისახავდა მიზნად.⁵ აღნიშნულ საკითხზეც ალბათ ისევ „მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტის“ ეტიკეტით იქნა მიღებული გადაწყვეტილება, რომლის შინაარსი ისევ საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი არ არის.

⁴ იხ. მთავრობის განკარგულება <http://gov.ge/index.php?lang_id=-&sec_id=410&info_id=51594> [23.09.2018].

⁵ <<http://fund.ge/site/news/63>> [20.09.2018].

8. დასკვნა

სახელმწიფო დახმარების რეგულირების კუთხით საქართველომ ასოცირების შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება შეიძლება ითქვას, რომ ჯერ-ჯერობით სრულად ვერ შეძლო. ძირითადი ვალდებულება, რაც მას ეკისრება ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე არის სახელმწიფო დახმარებების გაცემისას გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა. „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მეორე პუნქტში ჩამოთვლილი სახელმწიფო დახმარებები არ საჭიროებენ კონკურენციის სააგენტოსთან შეთანხმებას. შესაბამისად, სახელმწიფო დახმარების გამცემს კონკურენციის ორგანოს გვერდის ავლით უფლება აქვს საბიუჯეტო სახსრები არა რაციონალურად გამოიყენოს. განსაკუთრებით საფრთხის შემცველია ამავე პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის მეშვეობით საქართველოს მთავრობის მიერ “მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტის” ეტიკეტით სახელმწიფო სახსრების არასწორი ხარჯვა. ამის მაგალითი იყო სს „ჰუმანთი ჯორჯია“-სათვის გამოყოფილი მილიონი ლარი. აღნიშნული სახელმწიფო დახმარება ისე გაიცა არ იყო სწორედ განსაზღვრული საბაზრო ჩავარდნა და არც მისი აღმოფხვრის გზები იყო სწორედ დაგეგმილი. არ შეიძლებოდა ახალდაფუძნებულ ეკონომიკურ აგენტს ჯენერიკების შემოტანა და საქართველოში ფარმაცევტული პროდუქტების საწარმოს დაფინანსება მომხდარიყო სახელმწიფო ხარჯებით. ალბათ უფრო მართებული იქნებოდა ტენდერი გამოეცხადებინა მთავრობის ჯენერიკების შემოტანაზე და შემოტანილი პროდუქციის ხარისხის კონტროლიც განეხორციელებინა. რაც შეეხება საქართველოში ფარმაცევტული ქარხანის მშენებლობას, ამ მხრივ საბაზრო ჩავარდნა ნამდვილად არ შეინიშნება, რადგან რამდენიმე საწარმო უკვე დიდი ხანია ფუნქციონირებს.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ საქართველომ სახელმწიფო დახმარებების გაცემაში გამჭვირვალობის პრინციპი მხოლოდ ისეთ სახელმწიფო დახმარებებზეა უზრუნველყოფილი, რომლებიც კონკურენციის სააგენტოსთან შეთანხმებას საჭიროებენ. ასეთი სახელმწიფო დახმარებები მოცემულია „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მესამე პუნქტში. კერძოდ, ისეთი სახელმწიფო დახმარებები, რომლებიც ითვალისწინებს გარკვეული რეგიონებისთვის ეკონომიკურ განვითარებას და კულტურისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების ხელშეწყობას. ორივე სახის სახელმწიფო დახმარებებს, განსაკუთრებით მეორე კატეგორიისას, შეიძლება ითქვას ყველაზე ნაკლებად შეუძლია კონკურენციის შესუსტება. შესაბამისად, მხოლოდ ამ ორი კატეგორიის სახელმწიფო დახმარებების გაცემისას გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა არ არის საკმარისი. ბიუჯეტის სახსრების ხარჯავა აუცილებლად გამჭვირვალედ უნდა ხდებოდეს და გადასახადების გადამხდელებს უნდა შეეძლოთ მიიღონ ინფორმაცია თუ სად და რა მიზნით იხარჯება მათ მიერ გადახდილი ფული.

გარდა ამისა, ასევე აღსანიშნავია ისიც, რომ „მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტების“ ეტიკეტით სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯვა და მისი გასაიდუმლოება საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27² მუხლის საფუძველზე ევროკავშირის სტანდარტებთან აშკარად წინააღმდეგობაში მოდის. ეკონომიკური აგენტისათვის მიცემული სესხის პირობების გასაჯაროებით დიდი ალბათობით ისეთი ფასეული ინფორმაციის გამჟღავნება არ ხდება, რომელიც კომერციულ საიდუმლოებას წარმოადგენს. ასევე რთული წარმოსადგენია ასეთი ინფორმაციის ფლობის შედეგად კონკურენტმა რა სახის მნიშვნელოვანი ზიანი უნდა მიაყენოს სახელმწიფო დახმარების მიმღებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27² მუხლის შინაარსიდან გამომდინარე. ევროკავშირის პრეცედენტული სამართლის მიხედვით, სამი პირობა უნდა იყოს დაკმაყოფილებული იმისათვის, რომ მოხდეს ინფორმაციის „ბიზნეს საიდუმლო“ ან „სხვა კონფიდენციალურ ინფორმაციად“ კვალიფიკაცია. პირველი, ეს ინფორმაცია უნდა იცოდეს მხოლოდ მცირე რაოდენობის პირებმა; მეორე, ეს უნდა იყოს ისეთი ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნება სერიოზულ ზიანს მიაყენებს იმ პირს, რომელმაც ის წარმოადგინა ან მესამე მხარეს; და მესამე, ის ინტერესი, რისი დაზიანებაც შეიძლება მოხდეს ინფორმაციის გამჟღავნებით, უნდა საჭიროებდეს დაცვას.⁶

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება იმის თქმა, რომ ძირითადი ვალდებულება რაც საქართველომ იკისრა ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე სახელმწიფო დახმარებების რეგულირების კუთხით, შეუსრულებელია. გარდა ამისა, რომ არ ხდება ყველა სახის სახელმწიფო დახმარების პირობების გასაჯაროება, ასევე ხშირია შემთხვევები, როდესაც შერჩევითობის პრინციპით ხდება სახელმწიფო დახმარებების გაცემა ეკონომიკურ აგენტებზე, მაგალითად ვალის ჩამოწერა ან გადავადება. შესაბამისად, საჭიროა კონკურენციის კანონმდებლობის სრულყოფა და კონკურენციის სააგენტოსთან ყველა სახის სახელმწიფო დახმარების წინასწარი შეთანხმება, რათა სრულყოფილად მოხდეს სახელმწიფო ღონისძიების სამომავლო ეფექტების შესწავლა და კონკურენციაზე ზეგავლენის დადგენა.

⁶ იხ. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე: T-474/04 Pergan v. Commission, EU:T:2007:306, §65
<<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=69995&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=217835>> [22.09.2018].

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ევროკავშირსა და საქართველოს შორის 2014 წელს დადებული ასოცირების შესახებ შეთანხმება;
2. სუბსიდიებისა და საკომპენსაციო ზომების შესახებ შეთანხმება
3. ევროკავშირის სახელმწიფო დახმარების მოდერნიზაციის კომუნიკე
4. „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონი
5. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი
6. ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესი
7. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე: T-474/04 Pergan v. Commission
8. კონკურენციის სააგენტოს თავმჯდომარის 2016 წლის 22 მარტის #37 ბრძანება
9. კონკურენციის სააგენტოს თავმჯდომარის 2017 წლის 3 მაისის #04/108 ბრძანება

Features of State Aid Regulation in Georgia

Resume

Solomom Menabdishvili

Director of the Center for Competition Law and Consumer Protection

Senior Legal Follow at Tbilisi Open Teaching University

Associate Professor of Caucasus University and

Technologies and Innovations University

smenabdishvili@gmail.com

Under the EU-Georgian Association Agreement signed in 2014, Georgia has undertaken the obligation to ensure transparency in the area of state aids. Unfortunately, Article 12.2.f of the Law on Competition enables the Government of Georgia to give state aids to undertakings under the label of the “important state project” and waste public resources. Besides, the Government of Georgia in some cases has considered information on state aid measures as a commercial secret under Article 27² of General Administrative Code of Georgia and closed wholly the information.

Furthermore, there are some cases in which the Government of Georgia has provided state measures on the selective basis. It should be noted, that granting a state aid through selective assistance is not correct way in providing public resources. Degree of selectivity plays one of the important roles in analyzing of the distortive effects on competition arising from different forms of state aid.

According to Georgian competition rules, the Competition Agency of Georgia lacks the authority to study all state measures. Under Article 12.2 of Competition Law, there are six forms of state aid which can be granted without competition authority’s prior notification.

The Agency has the power to study in advance only two types of state aid, namely the aid which is provided for economic development of certain regions and for promoting culture and maintaining cultural heritage.